

Van Joodse afkomst én

Bespreking van het boek van Kees Jan Rodenburg,
Joodse volgelingen van Jezus; een overzicht in 40 vragen
en antwoorden (Heerenveen, Uitgeverij Groen, 2010),
222 blz., € 12,50.

Drs. Kees van den Boogert

Joodse volgelingen van Jezus

'Messiaanse Joden staan in de belangstelling', zo begint Kees Jan Rodenburg zijn boek. Dat is in Nederland stellig het geval sinds de jaren negentig van de vorige eeuw. In die tijd was ik als Israëlpredikant werkzaam in Jeruzalem.

Leon Meijer, die in de wijk Gilo van Jeruzalem een paar straten van mij af woonde, was toen bezig met een onderzoek naar Messiasbelijdende gemeenten in Israël. Hij deed dat in opdracht van de Gereformeerde Zendingbond. In 'Terugkeer uit de ballingschap', Driebergen 1997, heeft hij hiervan verslag gedaan. Hij benadrukte het belang van deze gemeenschap en stelde dat Joden die Jezus als de Messias belijden een 'brug'

kunnen vormen tussen Joden en christenen. Zij zouden de eerst aangewezen personen zijn om het Evangelie onder Joden te verkondigen. Hij werd in die mening tegengesproken door Geert Cohen Stuart, die bij Messiaanse Joden juist gebrek aan aandacht en waardering voor het Jodendom had aangetroffen.

Staande in dat spanningsveld mocht ik in Israël mijn werk doen en nu tien jaar na mijn vertrek uit Israël nam ik met spanning het boek van Kees Jan ter hand, nieuwsgierig naar zijn visie. In dat verband werd ik getroffen door twee belangrijke opmerkingen van hem in de 'Inleiding' van zijn boek. Zo schrijft hij:

- 'dat het onmogelijk is op een neutrale, objectieve manier tegen Joodse volgelingen van Jezus aan te kijken', en
- dat het niet zijn 'doelstelling is om tot een afgeronde beoordeling te komen, maar wel om feitelijke informatie te geven....rond de plaats en betekenis van Joodse volgelingen van Jezus'.

Het resultaat is:

Een beknopt overzicht en naslagwerk

De opzet van het boek is heel praktisch: 'Aan de hand van veertig onderwerpen wordt op nuchtere en kritische manier ingegaan op veel voorkomende vragen die leven rond messiaanse Joden'. Rodenburg richt zich vooral op wat hij noemt 'messiaanse Joden'. Joden die Jezus navolgen bevinden zich namelijk in verschillende kringen. Van oudsher waren zij lid van een kerk en worden dan meestal aangeduid als 'Joodse christenen'. Anderen zijn gewoon verbonden gebleven aan een synagoge. Zij kunnen getypeerd worden als 'anonieme Joodse gelovigen'. De beweging van 'messiaanse Joden' is echter een tamelijk recent verschijnsel. Deze Joodse navolgers van Jezus hebben zich losgemaakt van de kerk en zijn tot zelfstandige gemeenten uitgegroeid. De veertig vragen richten zich voornamelijk op deze groep. De vragen

Drs. Kees
van den Boogert

geloven in Jezus

zijn geclusterd rond thema's die de titels van de hoofdstukken van het boek aangeven:

- de naam en identiteit van Joodse volgelingen van Jezus
- de geschiedenis van de messiaanse beweging
- de situatie van messiaanse Joden in Israël
- belangrijke theologische opvattingen van messiaanse Joden
- de positie van messiaanse Joden ten opzichte van synagoge en kerk

Op een tweetal aspecten wil ik nader ingaan.

Joodse gelovigen binnen de kerk

In de loop van enkele eeuwen zijn synagoge en kerk uit elkaar gegroeid en zelfs tegenover elkaar komen te staan. De kerk ging zich zien als het 'nieuwe Israël' en ging Joden ook vervolgen. Deze houding had ook gevolgen voor Joodse gelovigen binnen de kerk. Aanvankelijk hadden zij hun eigen plaats, maar de aandacht die ze aan de *Tora* gaven werkte al snel vervreemdend. In de vierde eeuw werden ze verplicht hun Joodse gebruiken op te geven. Dit verbod werd ingegeven door de angst dat ze niet alleen bij Christus maar ook in de Joodse traditie hun heil zouden zoeken. Zo assimileerden ze in de kerkelijke gemeente en speelde hun Joodse identiteit geen enkele rol meer. De Joodse gelovigen waren in de kerk doorgaans onzichtbaar geworden. Hoewel de Nadere Reformatie dikwijls in positief opzicht aandacht gaf aan Israël, is in deze situatie pas verandering gekomen in de 19de eeuw. De emancipatie beweging droeg bij tot de overstap van veel Joden tot het christendom. Ook binnen de kerk, vooral onder puriteinen en piëtisten kreeg men oog voor de eigen plaats van het Joodse volk in Gods heilsgeschiedenis. De zending onder de Joden kreeg grote aandacht. Toch veroorzaakte de toename van Joden binnen de kerk grote spanningen. De problematiek van de eerste eeuwen keerde terug. Joodse gelovigen in Jezus werden zich bewust van hun Joodse identiteit, wilden die zeker niet opgeven maar juist vorm geven, o.a. in het vieren van de Joodse feesten. Onder druk van de kerke-

lijke autoriteiten werden 'Joodse christenen' echter gedwongen binnen het kader van de kerkelijke traditie te blijven. Dat laatste heeft bijgedragen tot de emancipatie van 'Hebreeuwse christenen' tot 'messiaanse Joden'.

Messiaanse Joden

Messiaanse Joden zijn voornamelijk te vinden in de Verenigde Staten en in Israël. In Israël vormen ze zelfstandige gemeenten die zich in meerdere of mindere mate geëmancipeerd hebben van de kerkelijke traditie waaruit ze zijn voortgekomen. Vooral in de jaren negentig van de vorige eeuw zijn er veel onafhankelijke Messiaanse gemeenten ontstaan. Wat Rodenburg aangeeft heb ik zelf van nabij mogen meemaken. We spraken toen van ongeveer 3000 tot 7000 Joodse gelovigen in Jezus. Nu wordt over een aantal van 10.000 gesproken. Mijns inziens zijn om een aantal redenen toch niet al deze gelovigen in Jezus als 'zuiver' messiaanse Joden te beschouwen. Om er enkele te noemen:

- Nog steeds is er soms de gebondenheid aan een kerkelijke traditie.
- Voorgangers drukken nog herhaaldelijk het stempel van hun niet Joodse theologische achtergrond op de gemeenten;
- Er ontbreekt nog steeds een messiaans theologische opleiding.
- Er vindt nog te weinig reflectie plaats over de waarde van de Joodse religieuze traditie; zelfs over de betekenis van de Schriftelijke *Tora* bestaan grote meningsverschillen.

Kortom, messiaanse Joden zijn nog volop op zoek naar hun identiteit en met de daarmee samenhangende plaats die zij innemen tussen Jodendom en Christendom.

De zoektocht naar de eigen identiteit komt tot uitdrukking in het boek dat door Dr. Siebesma wordt gerecenseerd.

De auteur drs. Kees Jan Rodenburg